

હોળીના ઉત્સવને માટે
નાનાં છોકરાઓને
ગાવાનાં ગીત

૧૫ ૧૫૩૫

૨૫/૩/૧૪
R. Thakore

હોલિકા સંમેલન કમિટી, ૨૫/૩/૧૪

મુંબઈ.

૧૯૧૪.

હોળીના ઉત્સવને માટે નાના
છોકરાઓને ગાવાનાં

ગીત.

મુંબઈ.

કિંમત અડધો આના

મુંબઈ વેલ્સ પ્રેસ.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કાગીરાઈર મગદ
। ૪૬૬૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૮૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રોજાના ઉત્સવને માટે
જાના જાડરોને સાવવાના ગાલ
વિષય ૨ ૧૩૫

હોલિકાસંમેલન જનરલ કમિટીનાં પદ્યો.

અમ્હેં તો ભારતનાં સંતાન

(ગુણવંતી ગુજરાત, અમ્હારી ગુણવંતી ગુજરાત-એ લય)

ભારતનાં સંતાન, અમ્હે તો ભારતનાં સંતાન,
ઊંચા ઊંચાં સ્થાન, અમ્હારા ઊંચા ઊંચાં સ્થાન.

ખીમત્સ ચેષ્ટા, અપશબ્દોના નવ શોભે તોફાન,
સુધરેલી દુનિયામા અમને મેળવવા છે માન.

અમ્હેં તો.

વસન્ત-ઉત્સવ હુતાશનીનો ધરશે સુન્દર સ્વાગ,
અનિષ્ટ-સંશોધન કરી કરીને થશુ શુદ્ધ સર્વોગ

અમ્હેં તો.

સખ્ય પ્રજાને શોભે એવા થાશે અમ આનન્દ,
તનને પોષી, મનને પોષી, વિહરીશું સ્વચ્છન્દ.

અમ્હે તો.

રાષ્ટ્ર-જીવનની સંશુદ્ધિના શીખશુ મોઘા પાઠ,
ઉત્સવ કરશું કેં કેં એવા જોશે પ્રભુ સાક્ષાત.

અમ્હે તો.

ચન્દ્રશંકર નર્મદાશંકર પંડ્યા.

ખરી હોળી ! સદા રમજો !

(કવ્વાલી)

શ્દીના બધનો તોડી,
પ્રભુતા પ્રેમને જોડી,

સદા સહુ સત્યને જોળી,
ખરી હોળી ! સદા રમજો !

બની મુરખ ધસો શાને,
ધુમાડાને પકડવાને,

મથો મિથ્યા વદી ભુંડું,
જગત-જાળે જકડવાને.

(૨)

જગતમાં દુઃખની હસ્તી,
શરાબે-ખેલની મસ્તી,
જીવનમાથી નસાડીને,
ખરી હોળી ! સદા રમજો.

અગર આ દેશને માટે,
તમેને લેશ છે પરવા,
ખરાખી ખેલને છોડી,
મથો સૌ સત્યમાં તરવા.

શીરાવો ધર્મની માળા,
ઉઘાડી જ્ઞાનના તાળા;
જગાવી ઐક્યની જવાળા,
ખરી હોળી ! સદા રમજો .

ગોકુળદાસ દ્વારકાદાસ રાયચુરા.

સાચો હોળી ઉત્સવ.

હોરી.

(કાગનકે દિન ચાર -એ રાગે.)

આવોને રમવા વસ ત,		આવોને૦	(કુ૦)
હિંદ જનનીના બાળક !			
ઉજવળ યશ સુઅખીલ ઉડાવો,	(૨)	હિંદજનનીનાં૦	૧
પ્રસરે સકળ દિગન્ત.			
ભરતભૂમિ અનુરકત ભાવનો,	(૨)	હિંદજનનીના૦	૨
ધારો ગુલાલ ધીમન્ત !			
કેસરિયો કિંશુક-રસ છાટો,	(૨)	હિંદજનનીના૦	૩
જ્ઞાનરૂપી ગુણુવ ત.			
સજો પ્રતિષ્ઠા શુભ પિત્રકારી,	(૨)	હિંદજનનીના૦	૪
ધારી અખંડિત ખંત.			
સદ્ગુણ સુમન સુગંધિત માળા,	(૨)	હિંદજનનીનાં૦	૫
હૃદયે પહેરો અનંત.			

નિડરપણાનો નોખત ડંકો, ગજવો નભ પર્યન્ત.	(૨)	હિંદજનનીનાં	૬
કુચાલ કાષ્ટની હોળી જલાવો, સાચા થઇને સંત.	(૧)	હિંદજનનીનાં	૭
છિદ્ર સહિત દુર્ગુણ હોળેયાં, હોમો તજીને તત.	(૧)	હિંદજનનીનાં	૮
સંઘવિ ! સઘશક્તિને સાધો, બલુ કરશે ભગવત.		હિંદજનનીનાં	૯

નગીનદાસ પુરૂષોત્તમદાસ સંઘવી.

હોળી ઘેલા નહિ બનવાનો બોધ.

હોરી.

(મિત્ર મદનનો વસત -એ રાગ.)

હોળીઘેલા નવ થાવ, વશ રાખો નિજ તનમન. (ધ્રુ.) ડફ સુણી ડફર કદી નવ બનશો, લોકર વાણી લખાડી ન બણશો, જેથી ઘટે મર્યાદ. વધે ઉન્માદ, અને બકવાદ—			
વદાય વદનથી કુતચન.	હોળીઘેલાં	૧	
ઉચ બની ભાગ પીને લસે છે, નીચ જતા દારૂ પીને હસે છે, ગંડુ ગણુ લીલાદ્દર, દેશશિર ફેર, ફિસે ઠેર ઠેર, નિરખો ઉઘાડી રવનચન.	હોળીઘેલાં	૨	
ઉત્સવ બદલ ઉચ્છેદ નીતિનો, બૂડા વચન વડે ભંગ પ્રીતિનો, અકલહીણુ આનંદ, નફટતા ફદ, કરે ખળવટ્તંદ, લાજ તજી મારગ અંગણુ	હોળીઘેલાં	૩	
ગાંધીને ત્યાંથી ગુલાલ મગાવો, ટેક તિલક નિજ લાલ લગાવો, સમજી બનો ગભીર, વિવેકી વીર, બનો ન બધીર, સુતોખત વાગે ધનધન.	હોળીઘેલાં	૪	
દેશતણુ શિર દુ ખ ધર બહારે, સુધરો તમે કાષ્ઠ સાર વિચારે, પશુ મટી માનવ થાવ, કરીને બચાવ, થશે તો નિભાવ નિકર તો થાશેજ નિધન.	હોળીઘેલાં	૫	

(૪)

મઘ પી રાજે ન બનો ગાંડા, જોખલે મતિ ધરી ધન અસો ખાડા,
વેશ તજીદો વિચિત્ર, બનો ને પવિત્ર, સ્વધર્મના મિત્ર,
સુખી કરવાને નિજ જન, હોળીધેલાં ૬

કાદવ રાખ ઉડાડયે શું હોળી ? જોઠની બીખે ઉભણી શું બહોળી ?
સ્વાર્થને હોમો હુતાશ, તજી પર આશ, બનો સ્વપ્રકાશ,
સજો શાન્તિપ્રદ સદ્ગુણ હોળીધેલાં ૭

ગુરુગમ લાલ ગુલાલ ઉડાવો, અબિલ ધવળ યજ્ઞ ધવળ દરકાવો,
વહુ બેટીની લાજ-રખોપરકાજ, ખરો એ ધલાજ,
અવર તો મિથ્યા થન થન. હોળીધેલાં ૮

સંધવિ ! શાશ્વત શાન્તિ ઉપાસો, સદ્ગુણી સાચા મન થકી થાસો,
ખોટા તજી દો ખેલ, મુકી મનમેલ, મળે તો મેળ,
બનો ઝટ સુનીતિલાજન. હોળીધેલાં ૯

નગીનદાસ પુરુષોત્તમદાસ સંધવી.

તોફાન પ્રત્યે તિરસ્કાર.

હોરી.

(શામ રે, મત ડરો પિયકારી —એ રાગ.)

ભાઇ રે ! મતિ ન કરો ભોળી, લજા રે ! મતિ ન કરો ભોળી. (ધૃ૦)
કરવો વસંતવિલાસ વિનયથી, પરગણુ કાર્યો ખોળી,
મૂર્ખ વસંતવિનાશ રચે છે, હિતની કરવા હોળી, કુર્કર્મનો કાદવ ડોળી.
ભાઇ રે ! ૧

નિર્ભજ કંધક નિરંકુશ થઇને, બાધી તરકટી ટોળી,
રાચે બીલતસ રસે ખળ નાચે, કરતા કાગા ઠોળી, ગટરમાં પટકુળ ખોળી.
ભાઈ રે ! ૨

૩૬ાં નરનારી કંઠાળે, ખોલે એવી ખોલી,
અશુધ ગણે આનંદ અનીતિમા, ડાકતી રાખી 'હોળી, જમ્યા જાણ્યે પૂરણુ
ખોળી. ભાઇ રે ! ૩

ગલીચ ગાન ગુલતાન ઉડાવે, મુખ ઉપર મળા ચોળી,
અબળા પર બળ વાપરવાને, ખાળ ખરાખીની ખોલી, કીચડ ને કાદવ ઘોળી.
ભાઇ રે ! ૪

(૫)

સુધક છતાં અણુધક નરનારી, બનીને પરસ્પર ટોળી,
સુગંધ રંગ ગુલાલ અબીલે, નીતિને નાખે રોળી, પાપપકે રગદોળી.

બાધ રે ! ૫

ખાડોશી સંગે વહુ ખેલે, સાસુ દિયે રગ ઝોળી,
ઝાઠ લપ કરે ગમ્મત ડોશી, એ કુટણી અણુમોલી, બુદ્ધિની બુદ્ધિ મોળી.

બાધ રે ! ૬

પરનર કે પરનારી પરસ્પર, નાખે સુગંધની ઝોળી,
તે પણ સ્મૃતિ વ્યભિચાર ગણે છે, તત્વ વિચારો તોળી, હવે હેઠી મહેલી બો
હોળી. બાધ રે ! ૭

ખોટી ફેળવણી રૂપ હુંદા-રાક્ષસીને ઢઢોળી,
બાળી પ્રબળી દિયો કહે સંધવી, શુભ બુદ્ધિ કરો ખહોળી, ધરો દઢ ધર્મની
ખોળી. બાધ રે ! ૮

નગીનદાસ પુરૂષોત્તમદાસ સંધવી.

હોલિકાનું પતિત અને પુનિત સ્વરૂપ !

(“ ત્રિશુવનપતિ તારનાર ”—અનુસૂયા નાટક—અથવા “ લગ્નાલા જાતો—”
સૌભદ્ર નાટક—નો રાહ)

(૧)

હા ! હા ! શુ દુઃખદ દશા હિંદની દિસે !,
ભારતના આળ શું ? અજ્ઞાનને વિષે !; હા ! હા ! ધ્રુવ.

હોળી સમ પવિત્ર યજ્ઞ, માનવોને કરે જે મગ્ન,
હાસ્ય કરે ત્હેનુ અજ્ઞ, સ્વછ દને વિષે ! હા ! હા ! ૧

વિરૂપ બનીને બહુ, બિભત્સમા મસ્ત સહુ;
પરની ખહેન દિકરી વહુ શુ, ખેલતા દિસે !, હા ! હા ! ૨

ભંગીને જુગારી થઇ, મૂર્ખ વેશધારી બની;
અગ રંગ ધુળ અને, નાચમા રીઝે ! હા ! હા ! ૩

સૃષ્ટિના શૃંગાર રૂપ, રૂપોનો રસિક ભૂપ,
વસંત વિવેક કૂપ, શુષ્ક કાં દિસે ? હા ! હા ! ૪

(૬)

કોઈની બહારી કોઈની ધસ, કોઈનું ગાફું કરીને રીસ;
દુષ્ટ દષ્ટિ સર્વ દિશ, હોળીને વિષે ! હા ! હા ! ૫

ધન ધાન્ય ફળ ને ફુલ, નિપજે નવીન તુલ,
પરાર્થે ન કરે ફૂલ, પ્રભુને મિષે ! હા ! હા ! ૬

પથુ પક્ષી પ્રભુના બાળ, અનાથોની ના સભાળ,
વસંત યસના એ હાલ, હાલમા દિસે ! હા ! હા ! ૭

(૨)

જે-જે-એ હોલિકાની દશા સુધરશે,
ભારતના બાળનું કલ્યાણુ તો થશે જે-જે- કુવ.

વિલોકી વસન્ત કાળ, સૃષ્ટિનો સૌદર્ય સાર,
દિવ્ય દપતિ પ્રેમાળ, હર્ષ હિ દોળે. જે-જે- ૧

ઉત્સવ વસન્ત આજ, પ્રબોધે છે જનસમાજ;
“ વધો ફળો ફુલો સાથ, ” સૌ અહનિશે જે-જે- ૨

ચોરી, જરી, ને જુગારી, દુષ્ટ વ્યસન મારામારી,
કલેશને કુસંપ બાળા, હોળીને વિષે. જે-જે- ૩

ક્રોધ, અભિમાન, લોભ, દ્રારિદ્રને મોહ ક્ષોભ;
ભરમ કરો સૌ વિરોધ, યજ્ઞને વિષે. જે-જે- ૪

વસંતના વિહાર માટે, શુધ્ધ હવા થાવા કાળે,
સર્વ રૂપિરાજે ચોજી, પવિત્ર હોળીને જે-જે- ૫

શાન્તિ સુવિનોદ રંગ, પ્રણય સુખને ઉમંગ;
નવીન કિસાહ અંગ, ઉત્સવે થશે. જે-જે- ૬

શુદ્ધિના સદેશ પ્રેરે, “ સ્વાહા આત્મભોગવડે,
જનહિત કાજ બળે, હોળી ભકત તે ” જે-જે- ૭

રાગ-હોરી

(૩)

ખીલી વસન્ત સુખદાયી, સૃષ્ટિ રસથી ઉભરાઈ, ખીલી ધ્રુવ.
નવ પદ્મવ પ્રકુલિત મનોહર, વૃક્ષથી વેલી વીટાઈ,
આત્ર વને મેના કોકિલાની, મધુરી વાણી ગવાઈ;
સુદરતા રહીરે રેલાઈ-ખીલી વસન્ત— ૧

ચંપો, ચમેલી, કેવડો કેતકી, મોગરોને જીંધ જાંધ,
ડોલરને કંઈ ગુલાબ બહેકે, મંદ સુગ ધે ધવાઈ !
ભ્રમર ભૂંગ આગ્યા ધાઈ,—ખીલી વસન્ત, ૨

અત્તર અખીલ ગુલાલ અગરજ, સુખદ કુવારા સોહાઈ,
પરમ પુનિત દપતિઓ પરસ્પર, પ્રેમરંગે રંગાઈ,
આલુપણની ના નવાઈ,—ખીલી વસન્ત— ૩

સન્નિમત્રો સાથે મળીખેલે, નિર્દોષ બહેનને લાઈ,
જ્ઞાન-ગુલાલે ગમ્મત કરતા, સાધી સદા સાદાઈ,
ધરી મન જગની લલાઈ.—ખીલી વસન્ત. ૪

શિલ્પાચાર સમી પીયકારી, સાથી શ્રેષ્ઠ મનાઈ,
ભરી ભરી મારો તાકી પરસ્પર, આનંદ મંગળગાઈ;
સુજનતા રહેશે છવાઈ.—ખીલી વસન્ત ૫

શુચી સયમનો ફાગ સુણાવી, સૌને આવી વધાઈ,
મંડપ મહીં શુભ વેદી રચાવો, સુદર સ્વસ્તિક સોહાઈ;
સુધડ સમિધા મુકોનેલાઈ.—ખીલી વસન્ત. ૬

કપુર—કર્તવ્યે હોલિકા પ્રકટી, તૃતયદનશી લલાઈ,
આજ્ઞવતા—કસ્તુરીની આહુતિ, શાકરવત-મીઠાઈ;
અનાથોના હાથો સહાઈ,—ખીલી વસન્ત ૭

“ જનસેવા ” ને “ પ્રભુ શ્રદ્ધા ” ના વૈદિક મત્રો વદાઈ,
વસન્ત-યજ્ઞો વિધિથી રચાશે, વિદ્વાનોની માહી,
ભારતે રહેશે શાન્તિ છવાઈ-ખીલી વસન્ત— ૮

જ્યાહીમ કૃતાભાઈના માળો } પરધુભાઈ બહા. શર્મા.
સીધી ગલી તા. ૫-૩-૧૪.

ચાલાક બાળક મુરખાઓને સમજાવે છે.

રાહ— (ચંદ્રહાસ ચાલો ચાલો જમવા ભાધએ)

સુણુને સુણુને શાણા ભાધ, શિક્ષા સરવસને સુખદાર્ઘ ટેક
બધ કરો સૌ નિરલજ બકવા, બોલોના બળમાંહી,
શું મેથી ફળ હાથ થવાનું, બલ ખોવા વિણ કાંધ. સુણુને ૧

આજ પર્વનો દીવસ તો છે મહત્ત્વ મતલબ માંહી,
તે ચૂકી કા ચઢી જાઓ છો, અવળે ચાળે ચાહી, સુણુને ૨

લ્યો રૂડો આનંદ કવિતા, ધર્મ શાસ્ત્રની ગાધ.
વિવેક નીતિવાનો શાખો, છોડો નિર્લજતાધ. સુણુને ૩

માનવ દેહ ધરી મુરખાધ, ઉચ્ચારીએ હલકાધ
કહો પછી તો નહિં શા માટે, અંખોળાની ઉચાધ. સુણુને ૪

વખત જાય છે વહ્યો મળનો, લણુવા કેસે ભાધ
મૂળ સ્વરૂપ બાળુએ મુકી, ધારી કા નક ટાધ સુણુને ૫

છોટી છોટી ઘડી પાળોમા આયુષ્ય જાય ઘટાય,
વડાં વડા સુકીત પરમાર્થ, કરવા સમજે કાંધ. સુણુને ૬

અન્ય કહેતા અટકાવીએ, લાડી લખ કરમાહી,
બકવા ટાણે બળી જાય, મગજ આપણી રાધ સુણુને ૭

અચળ ટેક ઈશ્વર પર રાખી, કામ લાગવું નેધ.
વિજય માળ પ્રાપ્તિ કરિ વિશ્વે, વાળ ન વાકો હોધ સુણુને ૮

અંખાશંકર એચ યાજ્ઞિક.

॥ ઓરમ્ ॥

(ધીમા ધીમા ચાલો મારા પ્રાણુરે—એ રાગ.)

ગાઓ ગાઓ હોળીના ગુણુ ગાનરે

જ્યારે તજીએ કુરીરીને રનેહેકરી—આન દ ધરી

લ્યો સુહાણુરે—ગાઓ.

(૬)

સાખી.

ઉત્તમ અવસર આજ છે દીપાવવાનીજ દેશ,
પ્રેમે હોમો અગ્નિમાં કામ કોષને કલેશ.
હિંસાથાયે અતિ ધણી તેનો કરો વિચાર
રહાય કરી તેને બનો ગોબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ.
પછી રનેહે સુકીર્તિ પ્રસરાપો જને
કરો સેવા બંધુજનની તન મન ધને
વળી શાંતિ પ્રસરાવો આ મંગળ સમે. દ્યો સુદહાણુરે—ગાઓ.

સાખી.

કન્યા વિક્રય દેશમાં કરતો કાળોકેર
બાળલગ્ન મૂળથી તણ માણી લીલાદહેર
વિધિહિણુ જન બહુજડે કરો દયાધરી પ્રેમ
જ્ઞાન દાનદમ પ્રીતથી. રાખો કુશળ ક્ષેમ.
સુગંધિમય હૃતદ્રવ્ય લમ્પ કરો યજ્ઞ શુભપેર
વિવિધરોગનો નાશ થઇ થાય પ્રભુની મહેર.
આવાં ઉત્તમ વ્રત રનેહે આદર જો તમે.
વામી સકળ અશુદ્ધિ સુખ પામો ક્રમે
જેથી શાંતિ શાંતિ આ સૃષ્ટિમાં રમે. દ્યો સુદહાણુરે—ગાઓ.
મહાશંકર પુરશોત્તમ ઉપાધ્યાય

॥ ઓરમ્ ॥

(શું કહું કયની મારી રાથજ શું કહું કયની મારી—એ રાગ)

દુઃખી થઇ છું બારી આજ દુઃખી થઇ છું બારી,
નહિ સુસ જનોએ સભાળી આજ દુઃખી થઇ છું બારી.
હુતાશનીનુ કારણ સર્વે ભુલી ગયા છે આજે
જેથી કરી છે ખુરી દશામા બટકા છે આ હાલે—આજ.
કેસર કરતૂરી ચંદન કાળે વૃતકપુર હૃતદ્રવ્ય
મંગળ મંત્રે હોમી સકળને યજ્ઞ કરો ખુબ ભવ્ય—આજ.
જેના થકી શુદ્ધ વાયુ પ્રસરશે સૌને જે સુખકારી
અનિષ્ટ રોગો નષ્ટ થયેથી આનંદ વધશે બારી—આજ.
દેહ મનુષ્યનો ઉત્તમ મળીએ યજ્ઞનો કુક તે જાણી
રાગ દેષને અનૃત વાણી સ્વાહા કરી સુખ માણી—આજ.

ઋષિ મુનિઓનો બોધ મહીને સત્ય સ્વરૂપને જાણો
 સંકટ સર્વેનષ્ટ થઇ મળે અવિચળ જ્ઞાતિ પ્રમાણો-આજ.
 કલેશ કુસંપને કામ ક્રોધ વળી લોભ મોહ મદ જ્વાળા
 આજ પ્રજાની રાખ ખનાવે જેથી મળે સુખવારાં-આજ.
 આવા પ્રકારે હોળી કર્યેથી ધન, સંપત્તિ સુખ વધશે
 સંજ્ઞન પુરૂષો ! તમે ભારતના સંકટ સરવે અશે-આજ.

મહાશંકર પુરુષોત્તમ ઉપાધ્યાય.

॥ ઓરમ્ ॥

(ખાજ લે લે ખબરીયા હમારીરે-એ રાગ.)
 જુલ્યા જુલ્યા છો ભારતની હોળીરે
 માગો જેથી લીક્ષા ઝાલી ઝાળીરે-જુલ્યા.
 ખરી ગળી તણી તો રીત લ્યો ઉરે વિચારી
 એ ભારત તણા શિરેથી જે છે રીત વઢારી.
 પ્રસરે સૃષ્ટિ સર્વેમા સુખ ભારીરે-જુલ્યા.
 કરો શુભ યજ્ઞ મોટા પ્રેમથી જન સુખકારી
 ખરી હોળી તણો એ સાર ધામે દુઃખ ભારી
 શાંતિ શાંતિ વરસાવો શીખ માનીરે-જુલ્યા.

મહાશંકર પુરુષોત્તમ ઉપાધ્યાય.

॥ ઓરમ્ ॥

પ્રાચીન આધુનિક હોળીની તુલના.

(રાગ હારી.)

જાગો શુ ! મતિ ક્યા વિસારી ? હિ દુઝોની હો રહી હોળી	જાગો શું.
જાતિ સુધારાનો દાવો કરીને, સભાઓ ભરો બહુ ભારી	
વિદ્યા લાજ વિહીન નરનારી, કર્મ કરે અનાચારી	
જગતમા હાસી કરાવી.	જાગો શું.
ધન ધાન્યથી ફળવતી પૃથિવી, કરતી જન ઉપકાર,	
નવશસ્ત્રેષ્ટિ યજ્ઞ કરતા ઋષિ મુનિગણ પરિવાર	
વેદોના મંત્ર ઉચ્ચારી:	જાગો શું.
કેસર કરતુરી સુગંધિત ચદન, ફળ ફુલ ધૂત નવ ધાન્ય,	
સ્વાહા શબ્દે અર્પતા આહુતિ, પુનિત અગ્નિ માલ્ય-	
યજ્ઞ શિષ્ટ અશન રમરીને:	જાગો શું.

૪૯૯૯ (૧૧)

સામગાનથી મધુ મહિમા વળી, સુષુતા વેદવેદાંત હિપનિષદોના ગૂઢ રહસ્યે, કરતા કલેશો શાત	સંતોનો સંગ કરીને:	જગો શું.
મર્મ જુલ્યા તે મૂળ હોળીનો, ગૃહ્યસૂત્રોની વાત, રૂઢિએ વળગી રાક્ષસી હોમો, શું નહિ તે જનધાત ?	જરા દિલ શોચો હરિને:	જગો શું.
સમિધા રથાને સડેલાં ધન્ધાન, હિસા ચોરી નાસ, જોખર, કુમળા વૃક્ષો હોમી, કરતા ધર્મનો હાસ,	અનાયોની રીત ગ્રહીને	જગો શું.
ફલ મદંગ સહ બકતા ફાગો, લેતા સોગો અસાર, પર અબલાને જોતા જુકે, ગર્ધવ નાગો ગમાર	ધર્મના દોગો રમીને	જગો શું.
લક્ષ્મણ દૃષ્ટિ સીતા પાચે, એ વાલ્મીકી સાખ, માતા સમ બાબીને આજે, ચોજે ગંદી રાખ	કુલમર્યાદા ત્યજીને.	જગો શું.
હિપદેશતા આચાર્યો પૂર્વે, શમ, દમ, તપ, શીલ સાર, સ્વૈર બાવે બરી પીચકારી, સ્ત્રી અંગોપર ધાર ।	અહહ ! ધર્મ કુખ્યોરી:	જગો શું.
એ તો સજ્જન બહુ બગડ્યુ છે, સુધારો નિજ હાલ, ઋણ રચક પ્રજુજનો પ્રેમે, ગામો જયજયકાર	ત્રિવિધ તમ તાપો ટળોરી	જગો શું.

M. D. Modi

હુતાશની કે હોળી ?

(આજ શ્યામ મોહે લીનો-ખાંસરી બજાયકે)

ખેલ ખેલે બાળ વૃદ્ધ ને યુવાન સંગે
હર્ષથી હુતાશની તથા હહેરંગ અંગે ।-ટૅક.
વર્ષનો પ્રસંગ તો વસંતનો ગણાયે,
કેસુદા કુસુમ ને ગુલાલ તો છંટાયે—

(૧૨)

ગાન તાન ને પુજન વસંતનાં કરાયે;	
શાસ્ત્રનાં કથન મધુર ગીતમાં ગવાયે—	૧
તે છતાં અસાર સારના વિચાર થાયે;	
બ્રહ્મ વાણીના ઉચ્ચાર હરખે ઉચ્ચરાયે—	૩
દેવી જે કુતાશનીનો હોમ તો અપાયે;	
અગ્નિ માતના પ્રતાપે શીત કષ્ટ જાયે—	૪
સર્વ વાત બૂલીને અશુભ કાર્યમાયે,	
દીલ દધ અજ્ઞાન લોક ધુળથી છવાયે !—	૫
લાજ ને વિવેક મૂકી ખુણે ખાંતે ગાયે,	
ના વડીલની શરમ—ન આપને જણાયે !	૬
રંગ રાગની રૂડી કુતાશની કે હોળી ?—	
આર્ય બન્ધુએ શી આપદા, અરેરે ! હોરી !—	૭
જ્યાં વચન સુબોધના—બિભત્સ શબ્દ ખોલે !—	
ભારતી હૃદય શું થાય ! ઝેર વેર ખોલે !—	૮
ચેતીને ચતુર ખસી ગયા ધણાં વિચારો;	
હોરી ગાઈ-હોળીને વધાવે નર-નારી—	૯
દેલવાડાકર વદે, દો દીલ દંતધારી,	
હોળી છોડી હોરી ગાઓ—મન રમરી મુરારી—	૧૦—

ગોપાળજી કલ્યાણજી દેલવાડાકર.

(૨)

કારી-હોરી.

સજ્જન-સ ત સુધાર ?	
જમાનો જ ગ મચાવે !—	સજ્જન.
આર્ય તણા સ સારી વહેમો—રીત રિવાજ રસીલા;	
સદ્વિયોગ કરે નરનારી, થાય તો લીલા પીળા—	
ખરેદીલ ર ગ બતાવે—	સજ્જન.
ફાગણના સૌ ફાગજ ગાતા—તન મન વરદ ગુમાવે !—	
ભાવી પ્રજના હિત બગાડી, સાચા સુખ વીતાવે—	
ફકત અજ્ઞાનને બાવે—	સજ્જન.

(૧૩)

આર્થ ધર્મનાં જો સિદ્ધિ-શુદ્ધ-વિશુદ્ધ જણાયે,
મતભય અંધા-હિલટા અર્થે, અગ્નિ તો બમાયે-
અપશબ્દો ઉચ્ચારે-

સજ્જન.

ખેલો નાચો ફાદો સંગે, રંગ ઉડાવો રાગે,
રીત અને વિવેક ન ચૂકો, યુક્તો ગળવા ન ધાગે-
ચેતો ભાવી પ્રભાવે-

સજ્જન.

પ્રાચીન રૂઢી ને વચનોના મર્મ તપાસો સુવિચારે,
નિજ કલ્યાણના માર્ગ મળે બહુ, શાન્તિ ભળે સ સારે-
શાન્તિ ભાગે સુભાવે-

સજ્જન.

ગોપાળજી કલ્યાણજી દેલવાડાકર.

પહાડી ગઝલ.

(સદાસ સારમા સુખદુ ખ સરખા.—એ રાહ)

સનાતન શુદ્ધ વૈદિક યજ્ઞવિધિઓ વિસારી,
ખરૂં ભૂલી ભાનજઇ, આવી પૃથાકંધ ઓર પાડી
મલિન પદાર્થ સમેત સૌ,
ફેંકે રંગ અપાર;
અસભ્ય શબ્દોચ્ચારથી,
કરતારહે સન્માન

હોલિકા આમ ઉજવવાની કદિ રીત નથી,
સનાતન શુદ્ધ વૈદિક યજ્ઞની આરીત તથી.
પૌરાણિક તત્વેકરી,
ભૌતિક સુખ બ ધાય;
ભૌતિક સુખની આશમાં,
સામગ્રી આ થાય.—

ઉડાડે જાણુમાટી ધૂળ થી શુ થાય ? વાર !
રસિયાઓ બની હલકાપણું કરવું ન સાર !
આ ઉલ્લાસ તણાસમે,
નવ બોધ્યાનું ભાન;
અગણિત જન લડશે પછી;
રસ એરો ઉભરાય !

(૧૪)

બની ઘેલાં, થતાં તો લીન, બુરં ના જણાયે,
કરી વિપરીત મતિ, કેમ ઘેલું કે થવાયે ?

અધમ તણા સંયોગમા,
જરૂર અધોગતિ થાય;
કરી અકાર્ય અનેક ધા,
ખત્તા પુર્ણ ખવાય.

અનુભવ પુર્ણ છતાં કેમ ભુલી બાધ જાઓ ?
ખરા રસ્તે થકી વિકરી ફસાઇકા લમાઓ ?

સનાતન:—

હરગોવિંદ કાનજી ભટ્ટ.

૨

ઉપદેશ.

લાવણી

(ચાલોને જમીએ દરશન કરવા—એ રાહ)

હોજે મળીને બિભત્સ શબ્દે, હો હો કા સૌ કરી રહ્યા (૨)

જાણુ માટીને ધુળ ઉડાડી, કેદ કરી કાંલડી રહ્યા ! ટેક
લગજ નાવે કેમ અરે રે ! બદ્દેલીનું કા છે તાન ? (૨)

તજે કફેડી રીત અને આ શુભ ઉત્સવમાં રહેા ગુહતાન ટોળે.
પાપ રૂપ આ રહેણી કરણી, ફળ આપે બુરં ગુણવાન (૨)

પાપરૂપ આ રમત તજીને રમો રમત નિર્દોષ તમામ ટોળે.
શાતક્રિયાના આજ ઉત્સવે કરવું કેમ ધટે તોફાન ? (૨)

વગર વિચાર્યા બૂરાકત્યથો, આખર થાશે સૌ હેરાન ટોળે.
લાજ, માન, સૌજ શેજ ગતમા નેથાશે પુર અપમાન (૨)

બહેન ! ભાઈ ! સૌ બુરા પથને કેા આપો દિલથી સન્માન ! ટો.
રંગ ફે કતા રંગ આવશે પણ ક્ષણભરમા થાશે ઝગ (૨)

ગાળા ગાળી થતા પછી તો, હસ્ત પ્રહાર તણાજ પ્રસંગ હોજે.
વૃદ્ધ, વડિલો, તણી અરે રે ! મર્યાદા નવ રાખો લેશ (૨)

કલ કીત કીર્તિ કરવામા હાથે કરતા કા જુમ્મેશ ? ટોળે.
માનો સુખ પણ કુ ખ છે અ તે ઉત્સવમા ક કાસજ થાય ! (૨)

ઘેટાં ટોળે મળી આમશું અપશબ્દોનાં સ્તોત્ર બણાય ! ટાળે.
 આ ઉત્સવનું રહસ્ય સું છે : એ જાણીને રહો મગશર (૨)
 ખૂરી આપણી પૃથા પડીતે કાં કરવી ના જાગી દૂર ? ટાળે.

હરગોવિંદ કાનજી ભટ્ટ

સમજૂ પ્રજામત

હોરી.

આવી હોળી હવે બહુ હાની કરેતી ટેક.
 ફાગુન માસેં પુલડાં ખીલે, વરતે રતુ વસંતી.
 તેવી રીતે આલમ સધળી, હેડે થાતી હસંતી,
 પરન્તુ બને છે કુપંથી. આવી હોળી હવે ૧

છે સજ્જનને સ્નેહ ભર્યાની, અનહદ સૂઆગમંતી,
 પણ લજ્જાહિણ લેભાગુ એ, તકરારીને તંતી
 બનાવી બહુના ગમંતી, આવી હોળીહવે ૨

શુભ આશપને ખલગા રાખી અણુ સમજેલ અનંતી.
 આક વ્યગ્રી મેદની માથે, વિપરીત વાકયો વદતી.
 જીલમગારી ઉજવે જયંતી. આવી હોળી હવે ૩

સ્ખલયો શુભ કામોત્યાગી, નિર્લજ્જનામે નમતી.
 હરદમ હીત ભવિષ્ય પ્રજના, હાથે હાથે હનતી,
 હરાખોળ હાની કરંતી. આવી હોળી હવે, ૪

આવી હોળી અનરથ કરતી. અણુ ધટતી ઉછલંતી,
 પૂર્વે કયામ વાચી ન સાંભળી, અદ્ભુત દીલ દહંતી,
 વિનાશક વહેમે વહંતી, આવી હોળી ૫

આર્યવિરો આ લેખે અંતર, ખૂબ થઇને ખંતી,
 સુદલ બને તો સહુની ધ્રુજા, અરજી છે એહ અંતી
 પ્રભૂ પુર્ણ આપે સુમતી. આવી હોળી હવે ૬

રા. અંબાશંકર એચ યાજ્ઞિક.

**Printed by C S Deole in the Bombay Vaibhav Press, servants
of India Society's Building, Sandhurst Road, Girgaon, Bombay,
and
Published by G K Deodhar, M. A General Secretary.
of the Holika Sammelan Committee Bombay.**

